

Faktablad om landsbygdsprogrammet 2014–2022 för Åland

Landsbygdsprogrammet för Åland antogs formellt av Europeiska kommissionen den 13 februari 2015 och ändrades senast den 15 december 2023. Programmet beskriver Ålands prioriteringar för de 76,6 miljoner euro i offentliga medel som är tillgängliga under perioden 2014–2022 (29,4 miljoner från EU:s budget, varav 1,8 miljoner från Europeiska unionens återhämtningsinstrument, 42,8 miljoner i nationell finansiering och cirka 4,4 miljoner i kompletterande nationell finansiering).

Landsbygdsprogrammet för Åland fokuseras på att utveckla jordbrukssektorns konkurrenskraft och struktur, och syftar till att **stödja investeringar på 20 % av gårdarna, nyetablering för 33 unga jordbrukare samt utbildning av 700 personer**. Landsbygdsprogrammet fokuseras också på att säkerställa lämplig förvaltning av naturresurser och klimatvänliga jordbruksmetoder. Det förväntas att cirka **57 % av jordbruksmarken kommer att omfattas av åtgärder för miljö- och klimatvänligt jordbruk**. Åland kommer också att rikta in sig på tjänsteinnovationer och räknar med att 25 000 personer, **88 % av örikets befolkning, kommer att dra nytta av förbättrade tjänster**.

[Landsbygdsutveckling](#) är den andra pelaren i [den gemensamma jordbrukspolitiken](#). Därigenom har medlemsländerna EU-finansiering att använda på nationell eller regional nivå för fleråriga samfinansierade program. Totalt finns 118 program i alla de 28 medlemsländerna¹. [Förordningen om landsbygdsutveckling](#) för den innevarande perioden omfattar sex ekonomiska, miljömässiga och sociala prioriteringar. Programmen innehåller tydliga målsättningar. För att bättre samordna åtgärderna och maximera synergieffekterna med övriga europeiska struktur- och investeringsfonder ([ESI-fonderna](#)), har ett [partnerskapsavtal](#) ingåtts med varje medlemsland, där respektive lands allmänna strategi för EU-finansierade strukturinvesteringar fastställs.

Detta faktablad ger en kort översikt över hur man inom landsbygdsprogrammet hanterar de utmaningar och möjligheter som Åland står inför. (Landsbygdsprogrammet för Finland (fastlandet) godkändes den 12 december 2014.) I bilagan finns en tabell som visar prioriteringar och fokusområden, tillsammans med respektive mål och budget.

¹ Förenade kungariket lämnade unionen den 31 januari 2020. I enlighet med utträdesavtalet fortsätter stödet inom landsbygdsutveckling att tillämpas i Förenade kungariket under programperioden 2014–2020.

1. LÄGET OCH DE STÖRSTA UTMANINGARNA

Åland är ett örike och består av 6 700 öar, varav endast 60 är bebodda. Ålands totala areal är 13 324 km², varav 88 % utgörs av vatten. Befolkningen uppgår till 28 000 personer. Det finns ungefär 14 000 hektar åkermark på Åland, vilket motsvarar cirka 9 % av den totala landarealen. Därutöver finns runt 67 000 hektar skogsmark, motsvarande mer än 43 % av den totala landarealen.

De största utmaningarna för jordbruket på Åland är kopplade till skärgårdsförhållandena och den låga lönsamheten inom jordbrukssektorn som beror på det kyliga klimatet och den karga jordmånen. Jordbrukets negativa effekter på miljön omfattar bland annat övergödning av vattendragen, försämrade naturliga livsmiljöer och ett minskat antal arter. De positiva miljöeffekterna av jordbruksverksamhet är ökad biologisk mångfald, öppna jordbrukslandskap och ett omväxlande kulturlandskap.

Den genomsnittliga gårdsstorleken på Åland är 25,9 hektar. Ungefär 20 % av jordbrukarna är äldre än 50 år och antalet gårdar har minskat under de senaste åren. År 2013 fanns det 470 gårdar, varav 63 % var gårdar som odlade grödor medan 37 % var gårdar med djurhållning. Av åkermarken används 23 % för ekologisk produktion.

2. LANDSBYGDSPROGRAMMETS SVAR PÅ ÅLANDS UTMANINGAR

Ålands landsbygdsprogram tar upp fem prioriteringar för landsbygdsutveckling med tonvikt på prioritering 4: **Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket. Förväntningarna är att runt 57 % av jordbruksmarken kommer att omfattas av avtal om miljö- och klimatvänligt jordbruk.**

Kunskapsöverföring och innovation

Landsbygdsprogrammet svarar på det ökande behovet av färdigheter och sakkunskap inom jordbrukssektorn genom att erbjuda **utbildning** för totalt **700 personer**.

Jordbrukssektorns konkurrenskraft och hållbart skogsbruk

Programmet kommer också att stödja jordbrukssektorn och landsbygdsföretag när det gäller att öka konkurrenskraften och färdigheterna och samtidigt ta hänsyn till miljön. Nästan **20 % av alla gårdar kommer att erhålla investeringsstöd och ungefär 6 % av gårdarna kommer att få stöd för unga jordbrukare som etablerar sig.**

Främja livsmedelskedjans organisation, inbegripet bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter, djurens välbefinnande och riskhantering inom jordbruket

Programmet syftar till att bättre införliva jordbruksproduktionen med livsmedelskedjan och öka kommersialiseringen av forskningsresultat och idéer genom att erbjuda rådgivning och investeringsstöd, liksom stöd till kunskapsöverföring.

Återställa, bevara och förbättra de ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

Målet är att upprätthålla och utveckla värdefulla öppna, odlade jordbrukslandskap och skärgårdsmiljöer. Jordbruksverksamhetens skadliga miljöeffekter på ytvattnet, jordmånen och luften ska minskas genom att miljövänliga arbetsmetoder främjas och odlingsförhållandena sköts. **Omkring 57 % av jordbruksmarken förväntas komma att omfattas av miljö- och klimatvänliga jordbruksåtgärder.**

Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

Lokalt ledd utveckling (LLU/Leader) förväntas stödja en territoriellt balanserad utveckling av ekonomier och samhällen på landsbygden och därigenom **förbättra levnadsvillkoren i dessa områden**. Tjänsteinnovationer och ett nytt slags företagsfrämjande behövs i gleset befolkade områden, liksom mer lokal, grannskapsorienterad aktivitet och delaktighet. **Nettobefolkningen som gynnas av de förbättrade tjänsterna beräknas uppgå till 25 000 personer.**

De fyra **största programåtgärderna** med hänsyn till budgeten (total offentlig finansiering) är följande:

- 32,8 miljoner euro för åtgärd 13: områden med naturliga begränsningar
- 16 miljoner euro för åtgärd 10: miljö- och klimatvänligt jordbruk
- 15,5 miljoner euro för åtgärd 4: investeringar i fysiska tillgångar
- 9,2 miljoner euro för åtgärd 11: ekologiskt jordbruk

Bilaga 1: Vägledande offentligt stöd för landsbygdsprogrammet för Åland

	Åtgärd	Totala offentliga anslag	Procent
P 1: Kunskapsöverföring och innovation^[1]			
1A – Främja innovation, samarbete och kunskapsbas 0,69 % av landsbygdsprogrammets utgifter	M 01 – Kunskap		
	M 02 – Rådgivningstjänster		
1B – Forskning och innovation (15 samarbetsprojekt som stöds inom åtgärden Samarbete)	M16 – Samarbete		
1 C – Utbildning 1 C: 700 deltagare	M 01 – Kunskap		
P 2: Förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk i alla regioner, och främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk			
2 A – Jordbruksföretagens resultat 20 % av gårdarna får stöd via landsbygdsprogrammet	M 01 – Kunskap	170 000	0,21 %
	M 02 – Rådgivningstjänster	100 000	0,12 %
	M 04 – Investeringar	8 059 713	10,07 %
2 B – Nya jordbrukare 5,69 % av gårdarna stöds via landsbygdsprogrammets stöd för unga jordbrukare	M 06 – Jordbruks- och affärsutveckling	1 188 000	1,48 %
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inbegripet bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter, djurens välbefinnande och riskhantering inom jordbruket			
3 A – Producenternas konkurrenskraft T-AX01: 20 500 000 euro i investeringar totalt	M 04 – Investeringar	3 750 000	3,68 %
	M16 – Samarbete	300 000	0,37 %
P 4: Återställa, bevara och förbättra de ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket			
Alla fokusområden för prioritering 4			
4 A: 23,45 % av den utnyttjade jordbruksarealen omfattas av skötselavtal som stödjer den biologiska mångfalden och/eller landskapet	M 02 – Rådgivningstjänster	20 000	0,02 %
	M 04 – Fysiska investeringar	500 000	0,62 %
4 A: 100 % skog/andra skogsmarker som omfattas av förvaltningskontrakt som stöder biologisk mångfald	M 07 – Grundläggande tjänster	1 351 630	1,69 %
4 B: 68,23 % av den utnyttjade jordbruksarealen omfattas av skötselavtal för att förbättra vattenförvaltningen	M 10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk	16 085 897	20,10 %
4 C: 20,19 % av den utnyttjade jordbruksarealen omfattas av skötselavtal för att förbättra markskötseln och/eller förebygga markerosion	M 11 – Ekologiskt jordbruk	9 283 308	11,60 %
	M 13 – Område med naturliga begränsningar	32 759 065	40,93 %
P 5: Främjande av resurseffektivitet och stöd till övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn			
5 A – Effektiv användning av vatten 35 % bevattnad mark som övergår till effektivare bevattningssystem	M 04 – Fysiska investeringar	675 866	0,84 %
5 C – Förnybar energi	M 04 – Fysiska investeringar	1 900 000	2,37 %
P 6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden			
6 B – lokal utveckling 88 % av befolkningen på landsbygden gynnas av förbättrade tjänster/infrastrukturer	M 19 – Leader och lokalt ledd utveckling	2 171 049	2,71 %
Tekniskt stöd		1 730 114	2,16 %
	Totalt:	80 044 643	100,00 %

^[1] Inget anslag angivet för prioritering 1 eftersom utgifterna är fördelade över de övriga fokusområdena.